

Wetenschap – praktijklessen voor professionals

Interactie wetenschap en praktijk geeft onverwachte nieuwe waterkennis

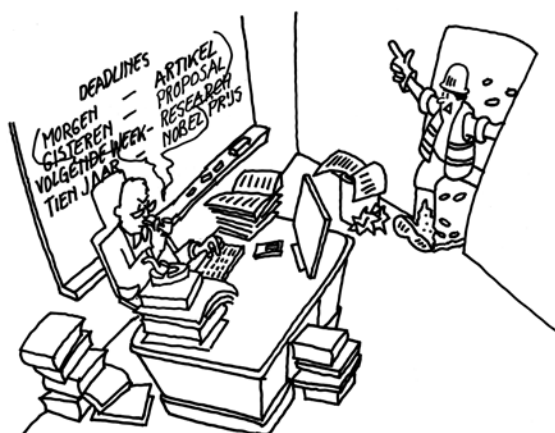

Inhoudsopgave

Interactie wetenschap en praktijk geeft onverwachte nieuwe waterkennis	3
Wetenschappelijk onderzoek koppelen aan de praktijk	4
Les 1: gezamenlijk een brug slaan	5
Les 2: de gezamenlijke taal	6
Les 3: een gezamenlijk, maar eigen product	7
Les 4: de ongedachte meerwaarde van de interactie	8
Les 5: interactie is geen 'quick win'	9
Les 6: eerst klokken gelijk zetten	10
Les 7: voorkom teleurstelling door slimme selectie van kennispartijen	11
Les 8: noodzaak van grenswerkers en grensobjecten	12
Les 9: Resultaten in waardevol sociaal kapitaal	13
Les 10: Praktijkrelevantie als graadmeter voor wetenschappelijk onderzoek	14
NWO + MVO	14

Interactie wetenschap en praktijk geeft onverwachte nieuwe waterkennis

Het kennisprogramma Leven met Water is in het leven geroepen om fundamentele oplossingen te vinden voor de toekomstige watervraagstukken die steeds complexer worden. De wetenschap is in staat die complexiteit te analyseren, maar heeft vervolgens de praktijk nodig om die analyse te vertalen in bruikbare oplossingen. Het schrijven van een proefschrift is heel anders dan de inrichting van een baggerdepot. De praktijk biedt vraagstukken die de wetenschap kan oplossen. In een kennisprogramma als Leven met Water kunnen beide werelden bijeen worden gebracht door projecten te faciliteren, die wetenschappers en praktijkmensen dwingen vooraf samen goed na te denken over de onderzoeksvraag. Dit artikel beschrijft tien lessen uit Leven met Water.

Het is een aloude klacht dat wetenschappelijke kennis maar moeizaam doorwerkt in de praktijk van beleidmakers en planners. Als wetenschappelijke kennis niet in het straatje past van de gebruikers, dan wordt de kennis gemakkelijk 'vergeten', gediskwalificeerd of soms totaal genegeerd. De andere, veelgehoorde klaagzang over de kloof tussen de wetenschap en de praktijk richt zich op de vermeende

wereldvreemdheid van de wetenschap, die met haar theoretische modellen, abstracte concepten en studeerkamertaal de praktijk niet van dienst kan zijn. De wetenschapper zou liever beginnen aan een nieuw academisch artikel dan aan een moeizame operatie om wetenschappelijke vondsten in de praktijk tot leven te wekken.

Wetenschappelijk onderzoek koppelen aan de praktijk

Toch is de wereld niet zo zwart-wit: er zijn tal van wetenschappers en praktijkmensen die geloven dat ze iets aan elkaar kunnen hebben. En elkaar zelfs kunnen versterken. Dat kan door de wetenschap in te schakelen bij de zoektocht naar vernieuwende oplossingen voor vraagstukken waar men in de praktijk iedere keer tegenaan loopt. Op zijn beurt wil de wetenschapper zicht krijgen op het toepassingsbereik van zijn inzichten. Hij zal daarvoor moeten investeren in praktijkgerichte experimenten. Dit is precies de basisgedachte geweest achter het kennisprogramma Leven met Water. In 2010 eindigt het programma en in het kader van de afronding heeft het programmabureau alle projecten op vijf thema's geanalyseerd. Een ervan is het consequent koppelen van alle wetenschappelijke onderzoeksprojecten aan de praktijk. Dat heeft – terugkijkend op die projecten – een schat aan leerervaringen opgeleverd. In dit artikel zetten we de tien belangrijkste lessen op een rij. Lessen voor de waterprofessional, maar ook lessen die helpen bij het vormgeven van nieuwe kennisprogramma's die zich tot doel stellen om de interactie tussen wetenschap en praktijk te organiseren.

Les 1: gezamenlijk een brug slaan

Het kennisprogramma Leven met Water is erin geslaagd een brug te slaan tussen wetenschap en praktijk, omdat het beide partijen een worst heeft voorgehouden die ze alleen samen konden pakken. Zo'n brug komt zonder programma – op eigen initiatief van één van beide zijden – veel minder gemakkelijk tot stand omdat niet samenwerken de weg van de minste weerstand lijkt. Gewoonlijk hebben de wetenschappelijke en de praktijkwereld weinig met elkaar op. Ze redden zich uitstekend zonder de ander. In feite zijn het twee gesloten systemen, waarbij iedere activiteit een andere activiteit uitlokt en zo in zichzelf blijven doordraaien. De wetenschap stapelt onderzoek op onderzoek en schrijft daarover keer op keer nieuwe publicaties. De praktijk lost problemen tijdelijk op met middelen die eerder hun nut al hebben bewezen.

Een kennisprogramma daagt beide werelden uit om de handen ineen te slaan. De samenwerking is voor beide kanten interessant, alleen al vanwege de financiën. Er is namelijk een budget om iets vernieuwends op te zetten. Maar de samenwerking biedt ook een vorm van legitimiteit: participatie in een kennisprogramma staat goed en legitimeert activiteiten die in de eigen organisatie niet goed passen. Daarenboven voorziet een kennisprogramma in externe bekendheid, waardoor er druk van buiten komt om van het project een succes te maken.

Komt zo'n brug tussen wetenschap en praktijk niet tot stand zonder programma? Deze vraag is niet eenvoudig te beantwoorden. Wel kan worden vastgesteld dat het kennisprogramma de totstandkoming van coalities tussen wetenschap en praktijk vergemakkelijkt, het fungeert als een makelaar tussen vraag en aanbod. En het voorziet in extra hulpbronnen die partijen over de streep trekken om de interactie aan te gaan.

Het LmW-project 'Zilte landbouw Texel' is een voorbeeld van een geslaagde coalitie van wetenschap en praktijk. De wetenschap ziet het brede maatschappelijke nut van de teelt van zilte gewassen en ontwikkelt bruikbare zoutwatergewassen. Landbouwers op Texel zijn met de teelt van deze gewassen aan de slag en hebben hun producten op de markt gebracht. Door de samenwerking in een gezamenlijk demonstratieproject is bewezen dat landbouw in een gebied met zoute kwel haalbaar is.

Les 2: de gezamenlijke taal

De samenwerking tussen wetenschap en praktijk komt alleen tot stand dankzij intensieve interactie, ofwel 'kennismaking'. Het gaat om co-creatie van kennis: gezamenlijk vragen formuleren, inzichten uitwisselen en antwoorden formuleren. Dit is geen productie- of transactieproces, maar een communicatieproces. Partijen moeten een gedeelde taal ontwikkelen om elkaar te kunnen verstaan.

Zoals gezegd zijn de werelden van praktijk en wetenschap goed in staat zichzelf te reproduceren met hun eigen kennis en competenties. Daarbij hebben zij hun eigen taal, hun eigen culturen ontwikkeld. Het vereist dus veel energie om de interactie aan te gaan met een totaal andere wereld, een wereld met andere gebruiken, andere standaarden, andere begrippen en andere waarden.

Daarom veronderstelt gezamenlijke kennisontwikkeling op het snijvlak van wetenschap en praktijk de ontwikkeling van een gezamenlijke taal en belevingswereld. Kennisontwikkeling is een sociaal constructieproces, dat zich normaal binnen de muren van de wetenschap in een sociale bedding voltrekt, maar nu in een nieuw te ontwikkelen bedding moet worden gevormd. Deze sociale bedding moet eerst gevormd worden, wil er sprake kunnen zijn van betekenisvolle kennisproductie. Daarbij is het van groot belang dat partijen bereid zijn hun eigen definities, aannames en concepten even tussen haakjes te plaatsen, om zo ruimte te creëren voor de ontwikkeling van gezamenlijke concepten. Zeker voor wetenschappers is dat laatste niet makkelijk.

Door het belang van deze sociale bedding te benadrukken, nemen we afstand van de lang gehuldigde opvatting dat kennisproductie een zaak is van het formuleren van de juiste vraag, het selecteren van de juiste kennispartij en het verkrijgen van het best mogelijke antwoord. Deze eendimensionale weergave van de relatie tussen wetenschap en praktijk, doet geen recht aan het sociaal geconstrueerde karakter van kennis. Kennis krijgt namelijk pas betekenis en werking als die deel uitmaakt van een context waarin partijen elkaar kennen en verstaan. Daarom is in de eerste plaats wederzijds begrip nodig. Begrip voor het afwegingskader dat de ander gebruikt. Begrip ook voor de culturele verschillen en voor de verschillen in waarderingssystemen. Als er begrip is voor de ander, kan er gewerkt worden aan een gezamenlijk proces, dat uiteindelijk ook een wederzijds aantrekkelijk product oplevert. Dat proces speelde zich in veel LmW-projecten af. Eén zo'n voorbeeld, waarin betrokkenen elkaar eerst hebben moeten leren verstaan, is het project 'Eerst zuiveren dan bergen'. Een project met een grote verscheidenheid aan partijen, met elk hun taalgebruik,

gewoonten en doelstellingen: veel overheden, kennisinstellingen, de landgoedeigenaar, maatschappelijke partijen. De leiding van het projectteam lag bij een onafhankelijke partij, die gedurende het project veel aandacht besteedde aan de onderlinge interactie door het leren verstaan van elkaars taal.

Les 3: een gezamenlijk, maar eigen product

Succesvolle interactie tussen wetenschap en praktijk heeft in ieder geval als kenmerk dat beide partijen hun eigen product kunnen ontwikkelen, maar tegelijkertijd een gedeeld verhaal kunnen vertellen en elkaar daarin weten te vinden.

Te makkelijk wordt verondersteld dat in processen van gezamenlijke kenniscreatie alleen het gezamenlijke product telt. Niets is minder waar. Als de gehele taart geen individuele taartpunten oplevert, dan is die taart niet interessant. De wetenschapper moet uit het proces een product kunnen halen dat telt in zijn wereld, terwijl de 'practitioner' eveneens zijn investering moet terug kunnen verdienen en een product moet kunnen laten zien aan zijn achterban.

Beide werelden moeten zich bewust zijn van het feit dat 'de ander' iets moet produceren waarmee deze in de eigen organisatie kan scoren. Het wederzijds begrip dat nodig is om überhaupt samen te kunnen werken, is ook nodig om de ander de kans te geven te kunnen 'scoren'. Als die ruimte er niet is, is ook de kans om tot wederzijds voordeel te komen, uiterst gering. Dit geldt voor het genoemde project 'Zilte landbouw Texel', waar niet alleen een succesvolle praktijkinnovatie tot stand kwam maar ook een publicatie in Science. Ander goed voorbeeld is het project 'Bestuurlijk schakelen in waterbeheer' waarbij wetenschappers, op basis van opgedane bestuurlijke inzichten, een managementstrategie hebben ontwikkeld waarmee projectleiders het waterbelang van hun project kunnen koppelen aan de agenda van andere betrokken besturen, en waarover de wetenschappers ook internationaal konden publiceren.

Les 4: de ongedachte meerwaarde van de interactie

De interactie tussen wetenschap en praktijk leidt voor beide kanten tot meerwaarde, alhoewel die vaak pas gaandeweg wordt ontdekt en niet altijd gelijk is aan de aanvankelijk beoogde opbrengst.

De vruchten van interactie tussen wetenschap en praktijk zijn divers. Voor de wetenschap ontstaat er zicht op de contextfactoren die de validiteit en betrouwbaarheid van wetenschappelijke vindingen bepalen. De interactie levert tegelijk ook algemene inzichten op in natuurlijke en sociale processen, die door praktijkexperimenten van een specifieke contextuele toets worden voorzien. Daarnaast daagt de praktijk uit tot methodische vernieuwing: traditionele methoden voldoen immers niet om de brug tussen wetenschap en praktijk te slaan en onderzoek uit te voeren dat voldoet aan de eisen en wensen van de praktijk. Tot slot ontstaat er meer zicht op de praktijk in het algemeen, op onbeantwoorde vragen, op interessante empirische fenomenen, waarmee voeding wordt gegeven aan nieuwe wetenschappelijke vragen en vondsten.

Voor de praktijk geldt dat de benutting van wetenschappelijke kennis tot oplossingen kan leiden van problemen die eerder niet of moeizaam konden worden opgelost. Zo ook in het LmW-project 'Waarheen met het veen'. Rijk en provincies waren verdeeld over de kwestie waren van de Hollandse veenweidegebieden. Binnen het project is daartoe specifieke kennis op een rij gezet over de mogelijke gevolgen van potentiële toekomststrategieën. Aan de hand daarvan zijn Rijk en provincies een flinke stap verder gekomen naar een gezamenlijk beleid voor deze veenweidegebieden. Daarnaast kan de mobilisatie van wetenschappelijke kennis leiden tot kritische reflectie op bestaande praktijken, op ingesleten patronen en op als waarheid aangenomen vooronderstellingen. Dit essay geeft hiervan intrigerende voorbeelden. Ook krijgen op deze manier vernieuwingen een kans die eerder niet nodig werden gevonden.

De vernieuwende uitkomsten zijn de kracht van de LmW-projecten. Het toepassen van een reeds bestaande oplossing voor een helder gedefinieerd probleem leidt immers niet tot nieuwe kennisontwikkeling. Maar wanneer zowel de vraag als het antwoord nog geconstrueerd moeten worden, zijn er volop kansen voor leren en innoveren.

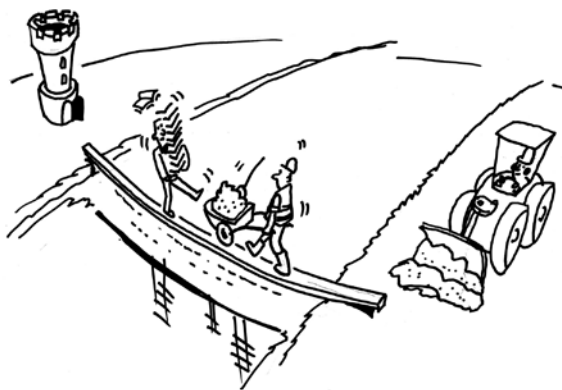
Les 5: interactie is geen 'quick win'

Grensverkeer tussen wetenschap en praktijk vraagt van beide zijden om extra inzet van hulpbronnen: alleen als beide partijen genegen zijn om iets extra's te doen wat zich niet direct terugverdient, kan de interactie leiden tot iets moois. Daar moet tijd, begrip en geld voor zijn. Zonder risicoaanvaarding ontstaan geen kansen voor innovatie.

Zoals gezegd zijn wetenschap en praktijk tot op zekere hoogte systemen die zichzelf goed in stand kunnen houden. Het samen optreden vereist in eerste instantie veel energie en middelen, terwijl het resultaat niet zonder meer past in de doelstellingen van de eigen wereld. Pas op langere termijn wordt duidelijk wat de interactie oplevert. Soms maakt die opbrengst de initiële inzet meer dan goed, soms valt die opbrengst tegen.

Deze spanning lijkt onvermijdelijk. Het is belangrijk dat beide partijen zich hiervan bewust zijn en met de juiste verwachtingen aan een gezamenlijk proces beginnen. De wetenschap heeft vaak geen kant en klare instrumenten en remedies op de plank liggen. En de praktijk weet meestal niet precies wat het probleem eigenlijk is, laat staan in welke richting de oplossing gezocht moet worden.

Het succes van samenwerking staat of valt met mensen die bereid zijn het risico te nemen. De opbrengsten van een investering kunnen immers tegenvallen. Maar er ontstaan ook kansen op onverwachte meevallers, die de geïnvesteerde energie meer dan goed maken. Een van de thema's die in diverse LmW-projecten heeft gespeeld is de risicobenadering bij overstromingen. Dit is een nieuwe ontwikkeling die in 2017 moet leiden tot nieuwe veiligheidsnormen, waarvan nog niemand precies weet hoe die eruit zullen zien. Bij de betreffende LmW-projecten is samengewerkt met experts op het gebied van risicomanagement, een voor de waterwereld nieuwe discipline. Zonder precies te weten wat de interactie op langere termijn gaat opleveren, zijn deze experts op het gebied van risico- en watermanagement aan de slag gegaan.

Les 6: eerst klokken gelijk zetten

Wetenschap en praktijk hebben een verschillende tijdshorizon. Het gelijkschakelen van de klokken draagt bij aan het succes van de samenwerking. De praktijk heeft veel meer haast dan de wetenschap. Waar de praktijk morgen een oplossing voor een probleem wil hebben, investeert de wetenschapper lange perioden in grondig onderzoek. Aan de andere kant constateren we dat de wetenschap op veel terreinen (soms mijlenver) op de praktijk voorloopt in kennis en kunde. Dus, waar de wetenschap enerzijds moet versnellen om de praktijk van dienst te kunnen zijn, moet zij anderzijds zich inhouden en een stapje terug doen om aansluiting te houden bij de praktijk.

Deze paradox komt ook terug in het proces van wetenschappelijke kennisvorming dat tijdrovend is en voor de praktijk die vaak niet snel genoeg gaat. Ook het wetenschappelijke product van kennisvorming is anders en overstijgt vaak het begrip en bevattingsvermogen van de praktijk.

Dit betekent dat in de interactie tussen wetenschap en praktijk enerzijds begrip moet zijn voor uiteenlopende interpretaties van tijd en anderzijds inzet nodig is om in ieder geval inhoudelijk vraag en aanbod synchroon te laten lopen.

Binnen kennisprojecten kan worden afgesproken dat de wetenschappers het opleveren van tussenproducten, adviezen en dergelijke synchroniseren met het proces van besluitvorming, maar hun eigen traject volgen als het gaat om het wetenschappelijk publiceren. De tussentijdse resultaten hebben niet het diepgaande karakter die een wetenschapper graag ziet, maar zijn wel afdoende om de praktijk weer een stap verder te helpen.

Les 7: voorkom teleurstelling door slimme selectie van kennispartijen

De verhouding tussen wetenschap en praktijk is niet bipolar. De kennisketen kent een glijdende schaal van fundamentele, theoretische wetenschap naar daadwerkelijke uitvoering en productieprocessen. Lang niet alle praktijkvraagstukken lenen zich voor wetenschappelijke antwoorden, en lang niet alle wetenschappelijke inzichten lenen zich voor praktijktoepassingen.

Net zoals er een verschil is tussen fundamentele wetenschap en toegepaste wetenschap, is er een verschil tussen de praktijk van de beleidsadviseur en die van de gemaalbeheerder. Het overbruggen van de kloof tussen wetenschap en praktijk vraagt dus om een genuanceerde benadering. Sterker nog, het is best te verdedigen dat de afstand tussen een toegepaste wetenschap als de bestuurskunde en een departementale afdeling Strategie en Beleid misschien wel te gering is. Grensprojecten tussen wetenschap en praktijk zijn soms teleurstellend, omdat de wetenschap vindt dat het praktijkprobleem 'te praktisch' is, terwijl de praktijk vindt dat de oplossing 'te wetenschappelijk' is. Dit is vaak te wijten aan het feit dat er problemen worden geagendeerd die geen wetenschappelijk antwoord behoeven, maar die opgelost kunnen worden als de juiste, reeds bestaande kennis wordt gemobiliseerd. Te vaak zien we teleurstellingen, doordat de wetenschap haar ei niet kwijt kan wanneer de praktijk alleen vraagt om toepassing van reeds bestaande kennis. In die gevallen is de kloof tussen wetenschap en praktijk te groot om tot vruchtbare samenwerking te komen.

In het bijeenbrengen van wetenschap en praktijk moeten de ambities niet te hoog gespannen zijn over de spanwijdte om de kloof te overbruggen. Veelbelovend zijn projecten waarin (in verschillende graden van betrokkenheid) meerdere partijen uit de kennisketen participeren. Partijen die middenposities innemen kunnen dan een rol spelen in de vraagarticulatie en de kenniscommunicatie.

Een succesvol LmW-project op dit punt was het project 'Wetlands IJsselmeer'. Een gevarieerde coalitie van kennisinstellingen heeft, onder leiding van een onafhankelijke partij, een onderzoek opgezet om de slechte kwaliteit van de waterbodem van het Markermeer aan te pakken. Dit unieke kenniscluster heeft die kennis als een neutrale partij kunnen inbrengen in de discussie over de toekomst van het IJsselmeer. Daarbij kwam informatie op tafel die tot dan toe niet bekend was en openingen bood voor oplossingen. Dit is mede de aanjager geweest van een convenant dat voorziet in een 'groen-blauwe' ontwikkeling van het gebied.

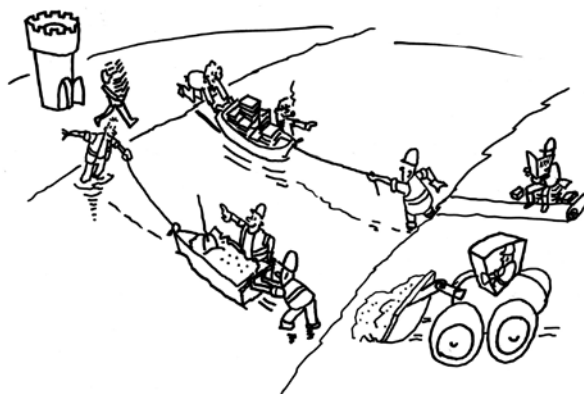
Les 8: noodzaak van grenswerkers en grensobjecten

De grensoverschrijdende samenwerking tussen wetenschap en praktijk kan vergemakkelijkt worden door de inzet van 'grenswerkers' en de constructie van 'grensobjecten'. De sociale bedding om tot succesvolle co-creatie te komen, kan vaak gemakkelijker worden gerealiseerd, wanneer de betrokken personen als het ware zelf die bedding belichamen en zich in beide werelden thuis voelen. Dat kan door de inzet van gespecialiseerde grenswerkers, zoals adviseurs of ervaren vertegenwoordigers van de wetenschap of praktijk, die beide talen en werelden goed kennen. Vaak hebben succesvolle grenswerkers banden met beide werelden en zijn ze tegelijkertijd in beide werelden actief. Zij genieten van de spanning, die zij in hun werk ervaren en zoeken naar manieren om daar maximaal rendement uit te halen.

Grensobjecten – soms in de vorm van een 'community of practice' (CoP) of een gedeeld verhaal – vervullen ook een samenbindende rol in de interactie tussen wetenschap en praktijk. Deze grensobjecten zijn gezamenlijk geconstrueerd en vormen een gedeeld referentiepunt. Daarmee dragen ze bij aan de onderlinge welwillendheid en wederzijds begrip.

Een voorbeeld van een goed functionerende CoP is die van het project 'Watertekens'. Na afloop van het LmW-project hebben de initiatiefnemers van het CoP besloten om het netwerk in stand te houden en bijeenkomsten te organiseren voor het uitwisselen van kennis op het gebied van communicatie, belevingsonderzoeken en participatie bij waterprojecten.

Ook kan een 'grenswerker' ontstaan tijdens de interactie tussen wetenschap en praktijk. Zo is de projectleider van het project Duurzaam Stedelijk Water niet alleen gepromoveerd op innovaties in stedelijk watermanagement, dat in het project toepassing vond, maar is hij ook - gestimuleerd door de projectervaringen - een eigen bedrijf gestart.

Les 9: Resultaten in waardevol sociaal kapitaal

Bij veel LmW-projecten zijn nieuwe coalities gevormd tussen wetenschap en praktijk. Die samenwerkingsverbanden hebben in een aantal gevallen tot zeer succesvolle 'spin-offs' geleid. Het gaat daarbij niet alleen om het waardevolle eindproduct, maar de coalities hebben ook geleid tot verdere diffusie van kennis, methoden en netwerken. Er zijn nieuwe relaties ontstaan tussen beide domeinen en de 'collaborative capacity' is vergroot: het vermogen om samen te werken, dat gebaseerd is op wederzijds begrip, wederkerigheid en vertrouwen. Dat betekent dat het type kennisprogramma als Leven met Water bijdraagt aan de kwaliteit en hechtheid van de kennisinfrastructuur van Nederland. Zo'n programma kan slechts in beperkte mate organisatorische veranderingen doorvoeren. De grootste impuls ligt in de nieuwe relaties die zijn ontwikkeld en opnieuw kunnen worden geactiveerd. Het programma vormt de organisatorische bedding van deze relaties. Gelukkig blijven veel van deze relaties ook zonder programma voortbestaan.

Voorbeeld van een nieuwe organisatorische verandering is de speciale leertafel die door hoogleraren van zes leerstoelen op verschillende universiteiten in het leven is geroepen. Via de leertafel wisselen de wetenschappers onderling kennis en ervaringen uit. Een ander bewijs van versterking van de kennisinfrastructuur door Leven met Water is de opbouw van nieuwe coalities op basis van de afzonderlijke LmW-projecten. Voorbeeld hiervan is de oprichting van het nieuwe consortium 'Adaptable Cities', dat in steden concreet aan de slag wil met klimaatadaptatie.

Les 10: Praktijkrelevantie als graadmeter voor wetenschappelijk onderzoek

De brug tussen wetenschap en praktijk wordt meestal geslagen door goedwillende representanten van beide zijden, maar het gaat ook om de blijvende versterking van de brug. Daarbij spelen twee criteria een centrale rol:

- de wetenschappelijke houdbaarheid;
- de praktische toepasbaarheid.

Voorbeelden van succesvolle interactie tussen wetenschap en praktijk zijn vaak lokaal en specifiek. Binnen een specifiek wetenschappelijk domein zijn er altijd wel enkele bevlogen wetenschappers aan te wijzen die graag in hechte interactie met de praktijk hun onderzoek uitvoeren. Hetzelfde geldt voor de praktijk. Maar daarmee is die interactie dus wel afhankelijk van goedwillende individuen. Dat maakt de relatie tussen wetenschap en praktijk kwetsbaar. Het gaat niet alleen om de investering in de plaatselijke 'bruggenhoofden' tussen de werelden van praktijk en wetenschap, maar ook om het structureel bijeenbrengen van beide werelden, bijvoorbeeld via CoP's en consortia.

NWO + MVO

Het kennisprogramma Leven met Water heeft bij de voortgang van de projecten constant geprobeerd de balans te houden tussen wetenschap en praktijk. Bruggenhoofden hebben de twee werelden verbonden, waar er nog geen contact was. Er is ook verdere verdieping bewerkstelligd als de contacten al bestonden. Een kennisprogramma is een formule die daartoe de gelegenheid biedt en inspeelt op de groeiende wenselijkheid van praktijkrelevant onderzoek. De formule zou omschreven kunnen worden als NWO + MVO: NWO staat voor Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek en MVO voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Praktijkrelevantie moet een zwaarwegende parameter zijn voor de kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek. Omgekeerd moeten aan onderzoek gekoppelde activiteiten van overheden, ondernemingen en organisaties voldoen aan actuele wetenschappelijke standaarden.

Projecten met bijzonder leerervaringen: wetenschap en praktijk

In nagenoeg alle projecten van Leven met Water is door wetenschappers, waterbeheerders en professionals uit betrokken sectoren samengewerkt, bijvoorbeeld in consortia. Enkele projecten met bijzondere samenwerkingsverbanden zijn:

- Zilte landbouw Texel;
- Eerst zuiveren dan bergen;
- Bestuurlijk schakelen;
- Waarheen met het veen;
- Wetlands in het IJsselmeer.

Combinatie van kunde en kennis cruciaal voor doorbraak

Het kennisprogramma heeft geleerd dat de combinatie van wetenschap en praktijk een doorbraak kan opleveren voor complexe problemen waar de praktijk constant tegenaan loopt. Cruciaal daarbij is de continue onderlinge uitwisseling van kunde en kennis.

De vijf belangrijkste lessen:

- wetenschap en praktijk bundelen krachten, als zij daartoe door een derde partij worden aangezet;
- vitale interactie ontstaat alleen als beide partijen de eigen belangen en kerndoelen kunnen realiseren;
- kennis kan helpen om een doorbraak te creëren op bestuurlijk vlak;
- kennisontwikkeling kan ook gerealiseerd worden door praktijkcases;
- bijeenbrengen van kennis en praktijk kost moeite en daar is bezieling voor nodig.

Colofon

Auteur: dr. Arwin van Buuren, Erasmus Universiteit Rotterdam

Ontwerp: insandouts communication and design

Fotografie: Vincent Basler

November 2009